

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น The Correlated between Parenting Styles and Risk Behaviors in Adolescents

ศิริทรัพย์ สีหะวงษ์* และ สุพัตรา ดีดวงพันธ์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี 34190

*Email: sirisiwong54@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดู พฤติกรรมเสี่ยง และความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือบิดา มารดาหรือผู้ปกครองที่เป็นผู้เลี้ยงดูวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 150 คนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลี้ยงดูวัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้การคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น เป็นแบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพันมากที่สุด ร้อยละ 36 แบบปกป้องคุ้มครอง ร้อยละ 21.3 แบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะ ร้อยละ 20 แบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพัน ร่วมกับแบบปกป้องคุ้มครองร้อยละ 10 แบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพันร่วมกับแบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะ ร้อยละ 6.7 แบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะร่วมกับแบบปกป้องคุ้มครอง ร้อยละ 4 และ รวมกันทั้ง 3 แบบคือ สร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพัน เพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะและปกป้องคุ้มครองร้อยละ 2

วัยรุ่นในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ เป็นประจำ ร้อยละ 20.7 มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดเป็นประจำ ร้อยละ 12 มีพฤติกรรมความรุนแรงเป็นประจำ ร้อยละ 10.7 มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นประจำ ร้อยละ 10 และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายเป็นประจำ ร้อยละ 7.3

ด้านความสัมพันธ์พบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น(พฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ พฤติกรรมความรุนแรง พฤติกรรมเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด และ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

คำสำคัญ: รูปแบบการเลี้ยงดู, พฤติกรรมเสี่ยง, วัยรุ่น

Abstract

This research was descriptive Correlational Design Research. The purposes of this study were to find out parenting styles, risk behaviors and the correlated between parenting style and risk behaviors of adolescents. The samples were collected from randomization of 150 parents or guardians who parenting adolescents aged between 15-19 years-old who lived in Warin Chamrap district, Ubon Ratchathani province. The instruments used were self-administered questionnaires about parenting styles and risk behaviors in adolescents and the data was analyzed using Pearson product-moment correlation coefficient. The results of the study were the parenting styles of parents and guardians were strengthening attachment 36 %, protection 21.3%, increasing maturity 20%, strengthening attachment and protection 10%, strengthening attachment and increasing maturity 6.7% increasing maturity and protection 4% and all of 3 parenting styles (strengthening attachment, increasing maturity and protection) 2%.

The risk behaviors of adolescents in Warin Chamrap district, UbonRatchathani province were accident habitual 20.7%, drugs using habitual 12%, violence habitual 10.7%, sexual habitual 10%, depression and suicide habitual 7.3%.

The correlated between parenting styles and risk behaviors in adolescents (include: accident, violence, depression and suicide, drug using, sexual) was statistically significant at 0.05 level.

Keywords: Parenting Style; Risk behavior; Adolescent

บทนำ

ประเทศไทย ปี พ.ศ.2555 มีประชากรกลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 13-18 ปี จำนวน 17 ล้านคน คิดเป็น 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด [1]จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2557 มีกลุ่มประชากรวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 145,992 คน เป็นเพศชาย 75,160 คน และเพศหญิง 70,832 คน อำเภอวารินชำราบ มีประชากรวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 7,874 คน เป็นเพศชาย 3,978 คน เพศหญิง 3,896 คน [2]พบว่าวัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 11.2 ล้านคน ใช้สารเสพติด 2.6 ล้านคน และดื่มแอลกอฮอล์ 2.4 ล้านคนซึ่งการสูบบุหรี่จะนำไปสู่การใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ไม่สูบบุหรี่ วัยรุ่นที่มีการดื่มสุราจะใช้สารเสพติดร้อยละ 62 ส่วนใหญ่เริ่มด้วยการสูบบุหรี่มาก่อน นอกจากนี้ วัยรุ่นที่มีการดื่มสุราและใช้สารเสพติดร้อยละ 10.7 จะชักนำไปสู่พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ [1]นอกจากนี้ วัยรุ่นยังมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและอาชญากรรม พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย [3]และพฤติกรรมการขับขี่ยานพาหนะที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ [4] ผลกระทบจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นที่สำคัญคือ ภาวะสุขภาพของวัยรุ่นรวมถึงคุณภาพชีวิตในระยะยาว และพฤติกรรมเสี่ยงนั้นยังนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายและอาชญากรรมข้อมูลจาก สภ.วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เก็บสถิติจากเดือนมกราคม 2557 - เมษายน 2559 พบว่ามีคดีที่วัยรุ่นเป็นผู้กระทำผิด และสามารถจับกุมได้ทั้งสิ้น 21 ราย เป็นคดีลักทรัพย์ 11 ราย ,รับของโจร 1 ราย , ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา/พยายามฆ่า 3 ราย, ทำร้ายร่างกาย 4 ราย ,พรากผู้เยาว์ 1 ราย ,กระทำ

ชำเรา 1 ราย [5] สาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น เกิดจากปัจจัยด้านตัววัยรุ่นคือ ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงต่างๆ ในการดำเนินชีวิต เช่น ความรู้เรื่องเพศและการจัดการกับอารมณ์ทางเพศของตนเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิต ขาดทักษะการปฏิเสธ ขาดการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ขาดความตระหนักและจริงจังต่อการป้องกันตนเอง ขาดการควบคุมตนเอง ทำให้คล้อยตามเพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมได้ ปัจจัยด้านสังคม คืออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคม ค่านิยมทางวัตถุและการเลียนแบบ และปัจจัยด้านครอบครัวคือ การประพฤติดนเป็นแบบอย่างของสมาชิกในครอบครัว ความอบอุ่นของครอบครัวและการปลูกฝังทัศนคติที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตจากการเลี้ยงดูอบรมของครอบครัว [6] การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ดีของบิดามารดาถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงที่จะเกิดในวัยรุ่น วัยรุ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู ปัจจุบันสถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลจากการที่บิดามารดามุ่งหารายได้ เพื่อดูแลด้านเศรษฐกิจของครอบครัวมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตร ครอบครัวเริ่มกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ทั้งสังคมยังมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วซับซ้อน การเลี้ยงดูบุตรในปัจจุบันจึงมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากโดยเฉพาะเป็นไปในลักษณะเชิงลบ มีหลายครอบครัวบิดามารดาทำงานจนไม่มีเวลาดูแลลูก ให้ลูกเล่นอยู่แต่ในบ้าน เล่นลูกด้วยของเล่นราคาแพง แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ หรือโทรทัศน์ ปล่อยให้ลูกเล่นเกมสโตร์คอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาการของบุตร [7] การเลี้ยงลูกหรือการสร้างคนที่มีคุณภาพ เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน มิใช่แค่การหาอาหาร

ปกป้องให้ความปลอดภัย และส่งให้ไปเรียนรู้ต่อไปที่โรงเรียนเท่านั้น แต่การเลี้ยงลูกยังสอดแทรกความรัก ความผูกพัน เอื้ออาทร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนสองรุ่นให้ใกล้ชิดกันแล้ว ยังมีการถ่ายทอดประสบการณ์ แนวทางการใช้ชีวิตในทุกรูปแบบเพื่อเตรียมไว้สำหรับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิต [8] การส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรัก มีสัมพันธ์ภาพที่ดี การกำหนดขอบเขต การเคารพกัน การจัดหาสิ่งที่ดีและป้องกันสิ่งที่ไม่ดี มีการสื่อสารที่ดีระหว่างกันในทุกๆ วัน จะเกิดผลดีต่อพฤติกรรมของลูก ดังเช่นการศึกษาของ Virasiri [7] พบว่า การจะเลี้ยงบุตรให้มีความปลอดภัยจากพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพนั้นบิดามารดาต้องปฏิบัติใน 3 หมวด คือ หมวดที่ 1 การเสริมสร้างความยึดเหนี่ยวผูกพัน การสื่อสารให้รู้รักและห่วงใย การแสดงความเอาใจใส่ การลดความขัดแย้งลง หมวดที่สอง การเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะ การให้อิสระแก่เด็กมากขึ้น เปิดโอกาสให้รับผิดชอบตัวเองมากขึ้น การปลูกฝังขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม หมวดที่สาม การปกป้องคุ้มครอง การควบคุมจำกัดขอบเขต การจัดหาสิ่งแวดล้อมที่ดี การติดตาม การแสดงให้เห็นว่าบุตรปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งพบว่าหากบิดามารดาได้ใช้หลักการปฏิบัติการเลี้ยงดูบุตรพบได้ว่าสามารถป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้ และพบว่าเมื่อสิ้นสุดกระบวนการบิดามารดาสังเกตได้ว่าบุตรวัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แสดงออกถึงความมั่นคงในชีวิตทั้งด้านวุฒิภาวะและปราศจากพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพอีกด้วย

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการเลี้ยงดูบุตร เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาของประเทศชาติในอนาคต จึงต้องการที่จะศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นและความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของครอบครัวกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น [9] ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม โครงการที่ช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูบุตรเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นให้กับครอบครัวสำหรับเจ้าหน้าที่ทางสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของบิดามารดาและผู้ปกครองในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมการวิจัยคือครอบครัวประกอบด้วยบิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดและ/หรือทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นในครอบครัวอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยวัยรุ่นในการดูแล มีอายุระหว่าง 15-19 ปีสามารถสื่อสารอ่านออกเขียนได้และยินดีเข้าร่วมการศึกษา ในการคำนวณจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร Green SB. (1991) [10] กล่าวถึงสูตรคำนวณขนาดตัวอย่างในสมการทำนายค่าจากหลายตัวแปร ที่ต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลลัพธ์กับตัวแปรต้นแต่ละตัว

$$n > 104 + m \text{ โดยที่ } m = \text{จำนวนตัวแปรต้น}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลลัพธ์กับตัวแปรต้นแต่ละตัว มีตัวแปรในการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 6 ตัว

$$\text{ดังนั้น} \quad n > 104 + 6$$

$$n > 110$$

และผู้วิจัยต้องการที่จะเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล อีก 40 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดู พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ในเขตอำเภอ

วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นจากแบบสอบถามการปฏิบัติเรื่องการเลี้ยงดูลูกเพื่อการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ของเสาวคนธ์ วีระศิริ [7] และจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตรและพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น นำมาใช้สอบถามบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับการปฏิบัติการเลี้ยงดูวัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ของบิดามารดาและครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีการหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านการพยาบาล ครอบครัว และการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และมีการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับตามข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีความคล้ายคลึงกับผู้เข้าร่วมศึกษา จำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ 0.8

การเก็บรวบรวมข้อมูล

พื้นที่ในการวิจัยคือเขตตำบลเมืองศรีไค ตำบลธาตุ และตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภовารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 7 กรกฎาคม – 31 สิงหาคม 2559

โดยก่อนการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ขอเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี หมายเลขใบรับรอง UBU-REC-13/2559วันที่ให้ใบรับรอง 6 กรกฎาคม พ.ศ.2559 และส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ไปยัง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเมืองศรีไค โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตำบลธาตุ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภовารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ก่อนการเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ รวมถึงวิธีการในการศึกษาให้ได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้ลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.หาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้ การคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่าง 150 คน มีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นเป็นบิดา 40 คน (ร้อยละ 26.7) มารดา 83 คน (ร้อยละ 55.55) และอื่นๆ (ปู่ย่าตายาย) 27 คน (ร้อยละ 18) อายุของกลุ่มตัวอย่าง 30-40 ปี จำนวน 26 คน (ร้อยละ 17.3) อายุ 41-50 ปี จำนวน 83คน (ร้อยละ 55.55) อายุ 51-60 ปี จำนวน 23 คน (ร้อยละ 15.3) อายุ 61-70 ปี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 9.3) อายุ 71-80 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 2) และอายุ 81-90 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.7) สถานภาพสมรส โสด 6 คน(ร้อยละ 4) สมรส 118 คน (ร้อยละ 78.7) หม้าย 22 คน (ร้อยละ 14.7)และอื่นๆ (แยกกันอยู่) 4 คน (ร้อยละ 2.7) ระดับการศึกษา จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น(ป.4) จำนวน 30 คน (ร้อยละ 20)ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) จำนวน 58 คน (ร้อยละ 38.7) มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 24 คน (ร้อยละ 16) มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 24 คน (ร้อยละ 16) ปวช.จำนวน 3 คน (ร้อยละ 2) ปวส./อนุปริญญา จำนวน 3 คน (ร้อยละ 2) ปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 8 คน (ร้อยละ 5.3) อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง แม่บ้าน จำนวน 17 คน (ร้อยละ 11.3) เกษตรกรรม จำนวน 83 คน (ร้อยละ 55.3) รับจ้าง 25 คน (ร้อยละ 16.7) ค้าขาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 11.3) ข้าราชการ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 5.3)

2. ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว

จำนวนพี่น้องของวัยรุ่น(รวมตัววัยรุ่น) พี่น้อง 1 คน จำนวน 50 คน (ร้อยละ 33.3) พี่น้อง 2 คน จำนวน 74 คน (ร้อยละ 49.3) พี่น้อง 3 คน จำนวน 23 คน (ร้อยละ 15.3) พี่น้อง 4 คน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.7) พี่น้อง 5 คน จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.3) อายุของวัยรุ่นที่เลี้ยงดู 15 ปี จำนวน 16 คน (ร้อยละ 10.7) อายุ 16-17 ปี จำนวน 35 คน (ร้อยละ 23.3) อายุ 18-19 ปี จำนวน 99 คน (ร้อยละ 66) เพศของวัยรุ่นที่เลี้ยงดู เพศชาย จำนวน 93 คน (ร้อยละ 62) เพศหญิง จำนวน 55 คน (ร้อยละ 36.7) เพศที่ 3 (ทอม/กะเทย) จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.3) สมาชิกในครอบครัว ประกอบด้วย บิดามารดา และบุตร 85 ครอบครัว (ร้อยละ 56.7) เฉพาะบิดาและบุตร 4 ครอบครัว (ร้อยละ 2.7) เฉพาะมารดาและบุตร 12 ครอบครัว (ร้อยละ 8) บิดามารดาบุตรรวมญาติด้วย 45 ครอบครัว (ร้อยละ 30) และมีแต่ญาติไม่มีบิดามารดา 4 ครอบครัว (ร้อยละ 2.7) ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูวัยรุ่นในครอบครัว บิดา จำนวน 59 คน (ร้อยละ 39.3) มารดา 75 คน (ร้อยละ 50) ปู่ย่าตายาย จำนวน 16 คน (ร้อยละ 10.7) รายได้ของครอบครัวเพียงพอไม่มีหนี้สิน จำนวน 25 ครอบครัว (ร้อยละ 16.7) เพียงพอแต่มีหนี้สิน จำนวน 93 ครอบครัว (ร้อยละ 62) ไม่พอใช้ จำนวน 22 คน (ร้อยละ 14.7) และต้องหยิบยืมพึ่งพาบุตรหรือคนอื่น ๆ จำนวน 10 ครอบครัว (ร้อยละ 6.7) ครอบครัวได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น จากบุคคลอื่น เช่น พ่อแม่ ปู่ย่า หรือเห็นจากการกระทำของคนอื่น ๆ มีจำนวน 109 คน (ร้อยละ 72.6) ค้นหาจากหนังสือ ตำรา สื่อ อื่น ๆ หรือขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ทางสุขภาพ/ครู จำนวน 52 คน (ร้อยละ 34.6) ไม่เคยหาจากแหล่งอื่น ๆ เคยถูกเลี้ยงดูมาเช่นไร ก็ปฏิบัติตามนั้น จำนวน 46 คน (ร้อยละ 30.6)

3. ผลการศึกษา รูปแบบเลี้ยงดูบุตรของ บิดามารดาหรือผู้ปกครอง

รูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของบิดามารดา และผู้ปกครองมีความหลากหลาย และในบางครอบครัวมีการใช้รูปแบบการเลี้ยงดูหลายแบบ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาหรือผู้ปกครองในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

รูปแบบเลี้ยงดู	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพัน	54	36.0
2. แบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะ	30	20.0
3. แบบปกป้องคุ้มครอง	32	21.3
4. แบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพันร่วมกับแบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะ	10	6.7
5. แบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพันร่วมกับแบบปกป้องคุ้มครอง	15	10.0
6. แบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะร่วมกับแบบปกป้องคุ้มครอง	6	4.0
7. แบบสร้างเสริมความยึดเหนี่ยวผูกพันร่วมกับแบบเพิ่มพูนความมีวุฒิภาวะและแบบปกป้องคุ้มครอง	3	2.0

4. ผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมเสี่ยงเป็น 5 กลุ่ม [6] ดังนี้ 1) พฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ ได้แก่ การมีกิจกรรมที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยไม่ปลอดภัยไม่สวมหมวกกันน็อค และการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร 2) พฤติกรรมความรุนแรง ได้แก่ การเข้าร่วมพฤติกรรมกลุ่มที่มีความก้าวร้าวรุนแรง การทำร้ายร่างกาย การพกพาอาวุธ การทำลายข้าวของสาธารณะ 3) พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย ได้แก่ การแสดงออกถึงความเครียดและความวิตกกังวล การแยกตัว 4) พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด ได้แก่ การลอง การใช้ยาเสพติด บุหรี่ เหล้า หรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด 5) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ มีแฟนเร็วเกินไป มีการสัมผัสและเนื้อต้องตัว กอดจูบ อยู่กันตามลำพัง มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน วัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี ในการปกครองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน มีพฤติกรรมเสี่ยงดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

พฤติกรรมเสี่ยง	ทำเป็นประจำ		ทำเป็นบางครั้ง		ไม่เคยทำ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อุบัติเหตุ	31	20.7	74	49.3	45	30.0
ความรุนแรง	16	10.7	25	16.7	109	72.7
ภาวะซึมเศร้า	11	7.3	20	13.3	119	79.3
และการฆ่าตัวตาย						
การใช้จ่าย	18	12.0	26	17.3	106	70.7
เสพติด						
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	15	10.0	26	17.3	109	72.7

5. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น

พบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูบุตรกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น คือ อุบัติเหตุ ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการใช้จ่ายเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .001 แต่รูปแบบการเลี้ยงดูบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น

คะแนนพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น	คะแนนพฤติกรรมเลี้ยงดูบุตร
1.พฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ	<0.001***
2.พฤติกรรมความรุนแรง	<0.05*
3.พฤติกรรมเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย	<0.001***
4.พฤติกรรมใช้จ่ายเสพติด	<0.001***
5.พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	<0.001***

หมายเหตุ: p<0.001*** , p<0.01** , p<0.05*

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูของวัยรุ่นของครอบครัว เป็นแบบเสริมสร้างความยึดเหนี่ยว

ผู้พันมากที่สุดจำนวน 54 ครอบครัว (ร้อยละ 36) ประกอบไปด้วยพฤติกรรม การสื่อสารให้รู้ว่ารักและห่วงใย การแสดงความเอาใจใส่ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมในการเลี้ยงดูบุตรของสังคมไทยที่มีมาแต่ช้านาน แต่มีถึง 34 ครอบครัว(ร้อยละ 22.7) ที่ใช้รูปแบบการเลี้ยงดูมากกว่า 1 รูปแบบ ซึ่งเป็นผลมาจากสังคมปัจจุบันความสัมพันธ์ ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิตของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากครอบครัวไทยในอดีต บิดามารดา ผู้ปกครองต้องทำงานหนักมากขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และค่าครองชีพที่สูงขึ้น มีเวลาให้กับบุตรน้อยลง ส่งผลให้ความใกล้ชิดสนิทสนมตามแบบธรรมเนียมไทยลดลง บิดามารดา ผู้ปกครองก็มีวิธีการเลี้ยงดูหลานที่แตกต่างไปจากเดิม บิดามารดา โดยเฉพาะในครอบครัวที่ปู่ย่าตายาย เป็นผู้เลี้ยงดูวัยรุ่นแทนบิดามารดา (จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 18) ผู้สูงอายุที่เป็นวัยอันควรจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน ได้ถูกปรับเปลี่ยนบทบาทและรับภาระมากขึ้นในการทำหน้าที่แทนบิดามารดาของวัยรุ่น ทำให้ส่งผลต่อรูปแบบการเลี้ยงดูที่ผสมผสานเนื่องจากต้องทำหน้าที่เป็นทั้งบิดามารดาและปู่ย่าตายายในเวลาเดียวกัน [11]

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน คือ พฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุเป็นประจำ 31 คน(ร้อยละ 20.7) พฤติกรรมพฤติกรรมการใช้จ่ายเสพติดเป็นประจำ 18 คน(ร้อยละ 12) มีพฤติกรรมความรุนแรงเป็นประจำ 16 คน (ร้อยละ

10.7) มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นประจำ 15 คน (ร้อยละ 10) และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายเป็นประจำ 11 คน (ร้อยละ 7.3) พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่พบได้เสมอ วัยรุ่นมักจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้หลายรูปแบบวัยนี้จะมีปัญหาได้บ่อยและรุนแรง ซึ่งถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือแก้ไขก็จะลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่และเกิดผลเสียร้ายแรงต่อตนเองและผู้อื่นได้ [6] จากกลุ่มตัวอย่าง มีครอบครัวที่หย่าร้าง และ แยกกันอยู่ถึง 26 ครอบครัว (ร้อยละ 17.4) ซึ่งการเปลี่ยนรูปแบบของครอบครัว การล่มสลายของสถาบันครอบครัว และการหย่าร้าง ของบิดามารดาได้ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ที่ไม่สามารถหา “ตัวแบบที่ดี” เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตได้ ทำให้วัยรุ่นในต้องแสวงหาความสุขทางกายและทางใจ จากวัตถุหรือบุคคลภายนอกครอบครัวกันมากขึ้น ทำให้มีความเสี่ยงต่อการถูกชักนำไปตามอิทธิพลสื่อและกลุ่มเพื่อนได้โดยง่าย ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงดังที่กล่าวมา [12] ประกอบกับในอำเภวารินชำราบ ซึ่งถือเป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งชุมชนเมือง เนื่องจากตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองอุบลราชธานี มีสถานประกอบการต่างๆ ที่เป็นแหล่งรวมของวัยรุ่น เช่น ร้านเหล้า ผับ ร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งถือเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น [13] นอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยีในสังคมยุคปัจจุบัน ยังเปิดกว้างและเข้าถึงได้ง่าย ทั้งภาพยนตร์ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตเป็นต้น สื่อเหล่านี้มีผลกระทบต่อนพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะเป็นตัวกลางในการเสนอตัวแบบให้แก่วัยรุ่น ถ้าสื่อเหล่านี้เสนอข่าว ข้อเท็จจริง หรือภาพของเรื่องราวที่ขาดความรอบคอบ เสนอตัวแบบที่ไม่เหมาะสมวัยรุ่นจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไป ย่อมเป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรมเสี่ยงตามมา [14]

ความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น รูปแบบการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติกับพฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ พฤติกรรมความรุนแรง พฤติกรรมเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งตรงกับการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบ

การเลี้ยงดูกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กในเมืองหลวงของอิหร่าน [9] การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น [15] และ การศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูกับการกระทำผิดกฎหมาย [16] ที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก วัยรุ่นและมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดกฎหมาย

สรุปและเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้แสดงถึงรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นของครอบครัว และสถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูและพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ทางสุขภาพหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้มาใช้ในการวางแผนช่วยเหลือบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ให้มีความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น และควรมีการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงถึงรูปแบบและวิธีการเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมกับบริบทในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] จรรยา เศรษฐพงษ์, เกียรติกำจร กุศล, สายฝน เอกวารสารและ ปิยะธิดา จุละปีย. พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2553,3(3): 51-63.
- [2] สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555. ประชากรจากทะเบียน/การเกิด/การตาย. [สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2559] URL; <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries01.html>
- [3] สายฝน เอกวารสาร. (2556). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน. วารสารเกื้อการุณย์, 20(2): 16-26.

- [4] เยาวลักษณ์ แดงแท้, สมพร กันทรดุษฎี, เติริยม ชัยศิริ, แอนน์ จิระพงษ์สุวรรณ และนฤมลเอื้อมณีกุล, 2555. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของการเป็น "เด็กแว้น" หรือ "เด็กสก๊อย" ในนักศึกษาาระดับอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 26(3): 63-79.
- [5] สก.วารินข้าราชการ จังหวัดอุบลราชธานี, 2559. รายงานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา. สถานที่ตำรวจภูธรอำเภอวารินข้าราชการ จังหวัดอุบลราชธานี.
- [6] พนม เกตุมาน และวินัดดา ปิยศิลป์, 2545. ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น.กรุงเทพฯ : ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น.
- [7] Virasiri S, 2008. Establishing Intergrity: Parenting Process among Parents of health Adolescent. Doctors Thesis, Graduate School, Chulalongkon University.
- [8] ยุพา พูนคำ, ประกายดาว พรหมประพัฒน์, กอบกุลไพศาล, อัมพวัน และรณภูมิ และ สามัคคี คารม, 2553. การส่งเสริมสุขภาพป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงและปัญหาสุขภาพเยาวชน.นนทบุรี: สำนักอนามัยเจริญพันธุ์กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข.
- [9] Alizadeh S., Mansor B Abu T., Abdullah R. and Mansovr M., 2011. Relationship between Parenting Style and Children's Behavior Problem. Canadian Center of Science and Education, 7(12): 195-210.
- [10] จรณิต แก้วก้างวาล และ ประตาสลึงหิวนนท์. บทที่ 4 ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางคลินิก ตำราการวิจัยทางคลินิก. นครปฐม: 2551.คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [11] พูลสุข ศิริผล, พิมพ์าสุตรา, ดารุณีจงดมการณ และสุพัฒนา ตักดิษฐานนท์, 2553.การอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นในครอบครัวอีสาน.วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ,33(4) : 50-60
- [12] อภิชาติ จำรัสทริรงค์ และอรทัย หุริเจริญพรพานิช. "เช็กซ์แอนเดอะซีดี".ในประชากรและสังคม. วรชัย ทองไทยและสุรีย์พร พันธุ์. (บรรณาธิการ). นครปฐม: 2550. สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม.
- [13] จรรยา เศรษฐพงษ์, เกียรติกิจกร กุศล, สายฝน เอกวรางกูรและ ปิยะธิดา จุละปีย์, 2553. พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารการพยาบาลและการศึกษา,3(3): 51-63.
- [14] จิราพร เพชรคำและคณะ, 2554. ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอน ต้น กรณ์ ศึกษ ำ จั ง หวั ด นครนายก. นครนายก: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก.
- [15] Newman K., Harrison L.,Dashiff C. & Davies S., 2008. Relationship between Parenting styles and Risk Behaviors in Adolescent Health: an interrative literature review. Latino-am Enfermagem janeiro-fevereiro; 16(1):142-50.
- [16] Hoeve, M., Dubas, J.S., Eichelsheim, V.I. et al., 2009. The Relationship Between Parenting and Delinquency: A Meta-analysis. J Abnorm Child Psychol, 37: 749.